

WORLD BANK GROUP

IFC | International
Finance Corporation

РИНОК АГРОСТРАХУВАННЯ УКРАЇНИ У 2016-му АНДЕРАЙТИНГОВОМУ РОЦІ

Аналітичне дослідження

Проект «Розвиток фінансування аграрного сектору в Європі та Центральній Азії»,
Міжнародна фінансова корпорація (IFC, Група Світового банку)

Київ, жовтень 2016

У партнерстві з

Зміст

Вступ.....	3
1. Пояснювальна записка.....	4
2. Загальні показники ринку агостраховання за 2005-2016 роки.....	5
3. Ринок агостраховання у 2016-му андерайтинговому році.....	10
3.1. Загальна інформація.....	10
3.2. Дані за областями.....	10
3.3. Дані за страховими компаніями.....	12
3.4. Дані за сільськогосподарськими культурами.....	16
3.5. Страхові продукти.....	20
3.6. Участь страхових компаній у програмах фінансування сільгоспвиробників.....	22
4. Висновки.....	23
Додаток.....	24

Вступ

Проект «Розвиток фінансування аграрного сектору в Європі та Центральній Азії», частина Глобальної Практики Групи Світового банку «Фінанси та Ринки», представляє результати дослідження ринку агрострахування в Україні за 2014 – 2016 андерайтингові роки¹.

Дане дослідження має на меті показати безперервно у часі загальні тенденції розвитку ринку агрострахування з 2005 по 2016 рік та детально висвітлити ситуацію на ринку агрострахування у 2016-му андерайтинговому році.

Проект «Розвиток фінансування аграрного сектору в Європі та Центральній Азії» впроваджується Міжнародною фінансовою корпорацією (IFC, Група Світового банку) з липня 2015 року в партнерстві з урядами Австрії та Угорщини. Проект працює в Україні, Азербайджані, країнах Центральної Азії та Західних Балканах та має на меті сприяти збільшенню фінансування малих та середніх сільгоспвиробників. Ця мета може бути досягнута завдяки активній роботі Проекту із кредиторами в напрямку розвитку їх потенціалу в кредитуванні аграрного сектору, розуміння та управління погодними та ціновими ризиками, а також шляхом застосування ефективних інструментів кредитування та впровадження успішних пілотних проектів.

Страхові компанії надали свої дані для дослідження на добровільній основі. Проект висловлює свою вдячність за співпрацю усім компаніям, що взяли участь у дослідженні, зокрема: ПрАТ АСК «ІНГО Україна», ПрАТ СК «Оранта-Січ», ПрАТ СК «ПЗУ УКРАЇНА», ПрАТ «СК «БРОКБІЗНЕС», ПрАТ «Українська АСК АСКА», ПрАТ СК «АХА СТРАХУВАННЯ», ПрАТ «СК «Універсальна», ПрАТ «УКРАЇНЬСКА ПОЖЕЖНО - СТРАХОВА КОМПАНІЯ», ПрАТ «СГ «ТАС», ПрАТ СК «Здорово», та ПрАТ «СК «Країна». Висловлюємо також подяку об'єднанням страховиків, якими є Ліга страхових організацій України та Українська Федерація Убезпечення, за сприяння в отриманні даних.

¹ Андерайтинговий рік – це рік, який триває від початку сівби озимих культур восени одного календарного року і триває до завершення збирання технічних культур восени наступного календарного року.

1. Пояснювальна записка

Для підготовки цього документу були використані дані попереднього звіту IFC² та дані, надані страховими компаніями щодо їхньої діяльності зі страхування сільськогосподарських культур за 2016 андерайтинговий рік. Звіт сформовано на базі даних страхових компаній за такі періоди:

- 1) перше півріччя 2016-го андерайтингового року (зима 2015-2016) – повні дані, включно зі страховими виплатами;
- 2) друге півріччя 2016-го андерайтингового року (весна-літо 2016) – повні дані стосовно обсягів страхування та попередні дані стосовно страхових виплат, які до кінця 2016 року ще можуть бути скориговані в бік підвищення.

Згідно з даними Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, станом на 01.02.2016 ліцензію на впровадження страхової діяльності у формі добровільного страхування сільськогосподарської продукції мають 47 страхових компаній (див. Додаток). Усім страховим компаніям було надіслано запит щодо надання даних для проведення даного дослідження. Дані подали 11 страхових компаній, список яких наведений у Таблиці 1.

Таблиця 1

Список компаній, дані яких були використані у дослідженні

№	Повна назва	Коротка назва в звіті
1	Приватне акціонерне товариство «Акціонерна Страхова компанія «ІНГО Україна»	Інго Україна
2	Публічне акціонерне товариство «Страхова компанія «Оранта-Січ»	Оранта-січ
3	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «ПЗУ УКРАЇНА»	PZU Україна
4	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «БРОКБІЗНЕС»	Брокбізнес
5	Приватне акціонерне товариство «Українська Акціонерна Страхова компанія АСКА»	Аска
6	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «АХА СТРАХУВАННЯ»	АХА страхування
7	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «Універсальна»	Універсальна
8	Приватне акціонерне товариство «УКРАЇНСЬКА ПОЖЕЖНО - СТРАХОВА КОМПАНІЯ»	УПСК
9	Приватне акціонерне товариство «Страхова група «ТАС»	ТАС
10	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «ЗДОРОВО»	Здорово
11	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «КРАЇНА»	Країна

² «Ринок агрострахування України у 2014-2016 андерайтингових роках» (березень 2016)

Багаторічний досвід проведення дослідження ринку агостраховання IFC, сталість участі у дослідженні більшості компаній, які здійснюють страхування сільськогосподарських ризиків в Україні, а також спілкування з компаніями, яким надсилався запит, дають підстави зробити висновок, що компанії, які не надали дані, переважно не здійснювали страхування сільськогосподарських ризиків в період, що досліджується. Ми припускаємо, що до поля зору не потрапила певна кількість договорів, проте, за нашою оцінкою, похибка не може становити більше 5%, отже наше дослідження може вважатися таким, яке репрезентує весь ринок агостраховання в Україні.

Термін «агостраховання» застосовується у звіті до страхування сільськогосподарських культур, садів та виноградників. Сільськогосподарські тварини не є об'єктом цього дослідження.

В даному дослідженні при розрахунку показника «кількість страхових договорів», якщо за одним договором страхувалося декілька сільськогосподарських культур, то такий договір розбивався на окремі договори за кожною сільськогосподарською культурою (один договір – одна культура). Це було зроблено з метою проведення коректного аналізу усіх показників страхування у різних комбінаціях. Через цю обставину (можливість дублювання) сумарна кількість договорів, підрахована на базі даних за окремими культурами, в деяких випадках перевищує ту загальну кількість договорів, яку страхові компанії подали у своїх зведених таблицях.

2. Загальні показники ринку агостраховання за 2005-2016 роки

Протягом 2015-2026 років ринок агостраховання демонстрував тенденцію до скорочення за усіма реальними показниками – кількістю укладених договорів, обсягом застрахованих площ та обсягом зібраних премій у доларовому еквіваленті. Проте, як видно з Таблиці 2 та Графіків 1-4, у 2016-му році відбулися певні зміни. Хоча кількість укладених договорів та обсяг застрахованої площі далі скорочувалися, водночас значно зріс обсяг зібраних страхових премій (більше, ніж у 2 рази у гривні та на 76.8% у доларовому еквіваленті). Загальна страхова сума (або об'єм загальних страхових зобов'язань) зросла у 2016-му році з 3,969 млн. грн. до 5,809 млн. грн. (на 46.3%), або з 173.3 млн. дол. до 223.2. млн. дол. (на 28.8%).

Оскільки об'єм страхових премій зростав швидшими темпами, ніж загальний об'єм страхових зобов'язань, то середня ставка премії теж зросла у 2016-му році порівняно з 2015-м роком і склала 2.7%.

Зведені дані за весь період дослідження наведені у Таблиці 2.

Таблиця 2

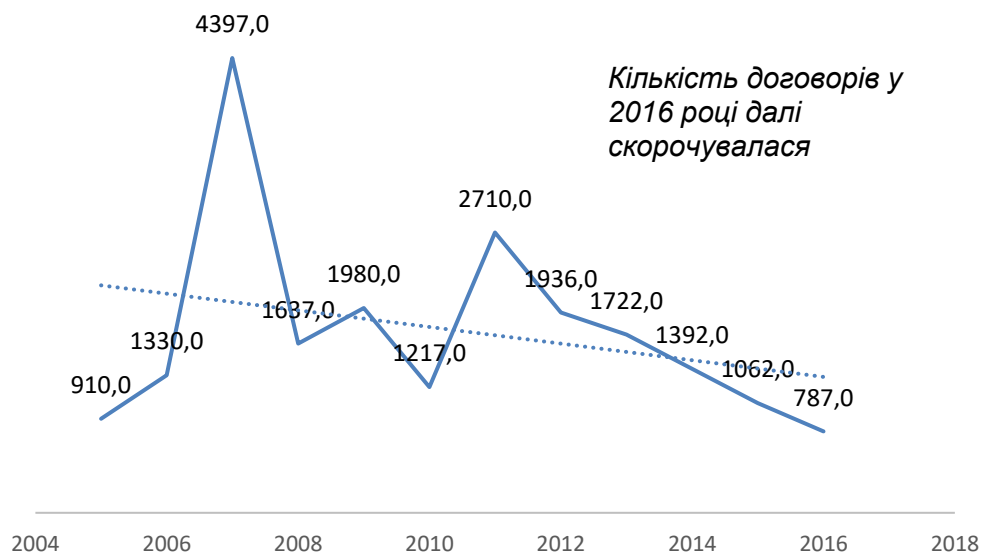
Страхування сільськогосподарських культур у 2005-2016 роках

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Кі-ть договорів	910	1 330	4 397	1 637	1 980	1 217	2 710	1 936	1 722	1 392	1 062	787
Площа, тис.га	390	670	2 360	1 171	510	553	786	727	869	732	689	676
Страхова сума, млн. грн.	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	3 055	3 969	5 809
Сума премії, млн.грн.	12.8	28.5	116.7	155.4	42.0	72.1	136.3	130.4	135.4	72.8	77.7	156.0
Субсидія, млн.грн.	5.8	12.5	47.8	72.8	0	0	0	0.086	0	0	0	0
Рівень виплат	н/д	н/д	н/д	н/д	36.5%	50.9%	28.0%	41.0%	9.7%	7.6%	12.9%	6.4% ³
Середня ставка премії	3.8%	н/д	4.5%	4.9%	3.2%	3.8%	3.7%	3.8%	3.1%	2.4%	2.0%	2.7%
Курс \$/грн. ⁴	5.05	5.05	5.05	5.22	8.00	7.91	7.98	7.99	7.99	12.95	22.91	26.02
Страхова сума, млн. \$	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	235.9	173.3	223.2
Сума премії, млн. \$	2.5	5.6	23.1	29.8	5.3	9.1	17.1	16.3	16.9	5.6	3.4	6.0

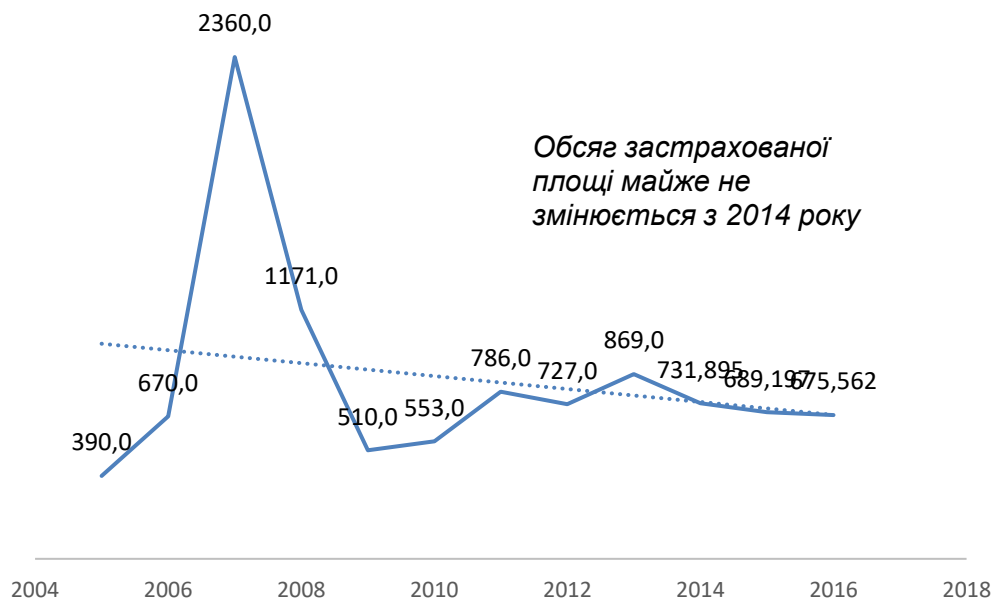
³ Дані щодо виплат за весняно-літніми ризиками подані станом на 12.09.2016 і можуть до кінця 2016 року бути скориговані в бік підвищення

⁴ Офіційний обмінний курс долара США до гривні на кінець жовтня місяця кожного року.

Динаміка кількості договорів у 2005-2016 р.р.

Динаміка застрахованої площі у 2005-2016 р.р., тис.га

Графік 3

Динаміка зібраних премій у 2005-2016 р.р., млн.грн.

Графік 4

Динаміка зібраних премій у 2005-2016 р.р., млн. \$

Зростання страхової суми за умови сталості обсягу застрахованих площ може бути спричинене кількома факторами, зокрема:

- зростанням цін, за якими укладаються договори страхування (при цьому структура портфелю може залишатися незмінною);
- зміною структури страхового портфелю, коли культури з нижчою вартістю страхування в розрахунку на 1 гектар поступаються місцем культурам з вищою вартістю страхування на 1 гектар. Наприклад, у 2016-му році, порівняно з 2015-м роком, у страховому портфелі скоротилася частка озимого ріпаку та зроста частка соняшника;
- використанням іншого типу договорів (відповідно, іншого рівня покриття), наприклад, переходу від договорів страхування витрат до договорів страхування врожаю.

3. Ринок агостраховання у 2016-му андерайтинговому році

3.1. Загальна інформація

Загалом у 2016 андерайтинговому році страхові компанії уклали 787 договори страхування, зокрема, 317 – на зимовий та 470 – на весняно-літній період.

Загальна страхова сума за договорами страхування сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень склала 5,809 млн. грн, що на 46.3% більше, ніж минулого року. Сума зібраних страхових премій склала 156 млн.грн., що на 100.8% перевищує рівень минулого року. Сільськогосподарські культури були застраховані на загальній площі 675.6 тис. га.

Середня ставка страхової премії за весь андерайтинговий рік склала 2.7%, зокрема, 4.2% – за зимовий період та 2.4% – за період весна-літо.

3.2. Дані за областями

У Таблиці 3 наведені дані зі страхування сільськогосподарських культур у 2016 андерайтинговому році за областями України.

Таблиця 3

Зведені дані за областями за 2016 андерайтинговий рік

Область	К-ть договорів	Площа, га	Страхова сума, грн.	Сума премій, грн.	Середня ставка премії, %	Сума премій на гектар, грн./га
АР Крим	0	0	0	0	0.0%	0
Вінницька	58	35 561	370 359 934	8 371 530	2.3%	235
Волинська	6	1 357	14 756 599	494 078	3.3%	364
Дніпропетровська	56	39 794	383 512 350	11 275 639	2.9%	283
Донецька	12	4 641	14 958 920	593 346	4.0%	128
Житомирська	48	19 258	137 960 977	4 676 163	3.4%	243
Закарпатська	1	140	1 575 560	54 829	3.5%	392
Запорізька	36	17 282	112 231 819	1 119 045	1.0%	65
Івано-Франківська	14	8 087	101 623 165	2 629 298	2.6%	325
Київська	23	13 596	102 988 528	2 131 232	2.1%	157
Кіровоградська	32	20 583	45 536 030	2 182 137	4.8%	106
Луганська	12	14 885	129 441 572	5 301 008	4.1%	356
Львівська	14	16 005	108 172 408	3 599 527	3.3%	225
Миколаївська	22	39 022	250 154 519	11 056 853	4.4%	283
Одеська	41	34 219	557 875 053	3 602 276	0.6%	105

Таблиця 3 (продовження)

Область	К-ть договорів	Площа, га	Страхова сума, грн.	Сума премій, грн.	Середня ставка премії, %	Сума премій на гектар, грн./га
Полтавська	72	70 613	466 228 895	11 174 817	2.4%	158
Рівненська	12	3 805	31 735 365	1 179 805	3.7%	310
Сумська	34	41 516	180 634 330	6 846 615	3.8%	165
Тернопільська	64	28 623	271 141 285	6 423 992	2.4%	224
Харківська	22	25 320	81 529 591	3 009 917	3.7%	119
Херсонська	27	55 733	314 884 247	15 018 717	4.8%	269
Хмельницька	95	115 243	1 453 787 073	37 478 850	2.6%	325
Черкаська	22	14 147	67 127 973	2 092 828	3.1%	148
Чернівецька	14	16 133	374 484 418	9 406 837	2.5%	583
Чернігівська	50	39 999	236 154 616	6 247 283	2.6%	156
Загалом/Середнє	787	675 562	5 808 855 225	155 966 624	2.7%	231

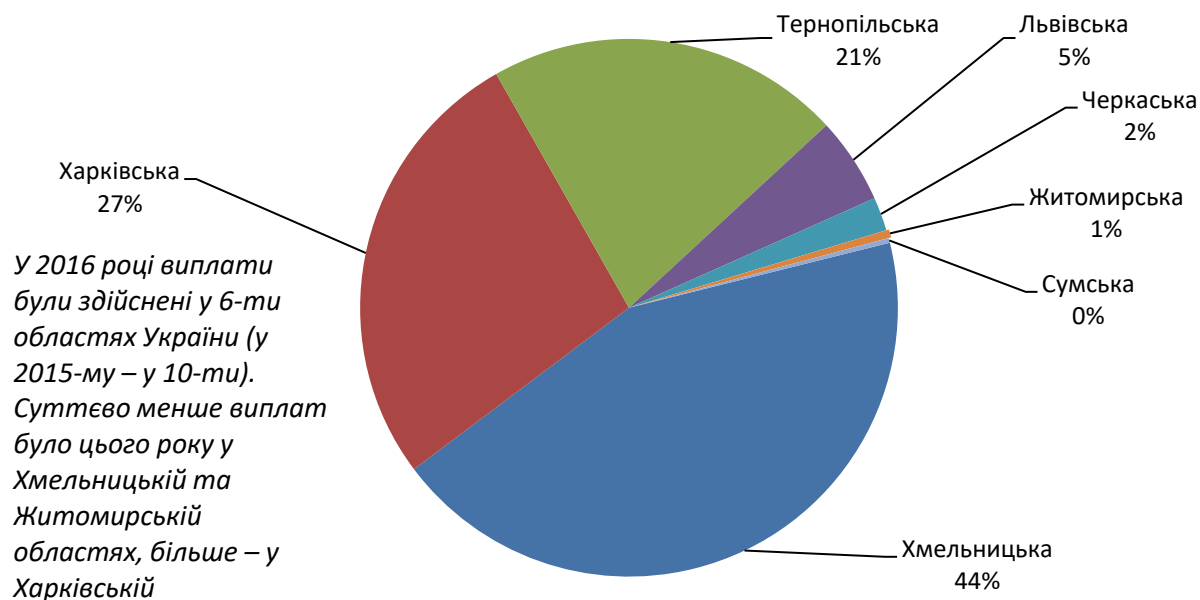
За кількістю укладених договорів першість належить Хмельницькій області (95), за нею йдуть Полтавська (72), Тернопільська (64), Вінницька (58), Дніпропетровська (56) та Чернігівська (50) області.

За показником застрахованої площі слід відзначити Хмельницьку область (115.2 тис. га, або 17.1%). З деяким відставанням від неї йдуть Полтавська (70.6 тис. га, або 10.5%), Херсонська (55.7 тис. га, або 8.2%), Сумська (41.5 тис.га, або 6.1%), Чернігівська (40.0 тис. га, або 5.9%), Дніпропетровська (39.8 тис. га, або 5.9%) та Миколаївська (39.0 тис. га, або 5.8%).

За об'ємом зібраних премій області України розташувалися в такому порядку: Хмельницька (37.5 млн.грн., або 24.0%), Херсонська (15.0 млн. грн., або 9.6%), Дніпропетровська (11.3 млн. грн., або 7.2%), Полтавська (11.2 млн. грн., або 7.2%), Миколаївська (11.1 млн. грн., або 7.1%), Чернівецька (9.4 млн. грн., або 6.0%) та Вінницька (8.4 млн. грн., або 5.4%).

Як видно з Діаграми 1, обсяг страхових виплат розподілився між областями таким чином: у Хмельницькій області - 44% (4.4 млн. грн.), у Харківській – 27% (2.7 млн.грн.), Тернопільській – 21% (2.1 млн.грн.), Львівській – 5% (518 тис. грн.), Черкаській – 2% (202 тис. грн.), Житомирській – 1% (48 тис. грн.) та Сумській – 0.3% (29 тис. грн.).

Страхові виплати за областями, 2016 р.

3.3. Дані за страховими компаніями

За даними, що були надані для нашого дослідження страховими компаніями України, що мають відповідну ліцензію, у 2016-му андеррайтинговому році страхування сільськогосподарських культур здійснювали 11 страхових компаній. Показники страхування за цей період наведені у Таблиці 4.

Таблиця 4

Зведені дані за страховими компаніями за 2016 андеррайтинговий рік

Компанія	К-ть договорів	Площа, га	Страхова сума, грн.	Сума премій, грн.	Середня ставка премії, %	Виплати, грн.
Інго Україна	193	206 666	1 338 704 927	22 265 295	1.7%	5 296 557
Оранта-січ	4	1 460	7 855 056	3 711	0.05%	0
PZU Україна	184	112 622	1 022 455 893	31 162 089	3.0%	2 735 528
Брокбізнес	13	12 444	115 573 203	2 726 860	2.4%	0
Аска	112	143 188	1 783 484 734	48 693 092	2.7%	1 949 979
АХА страхування	42	26 225	217 803 032	5 274 683	2.4%	0

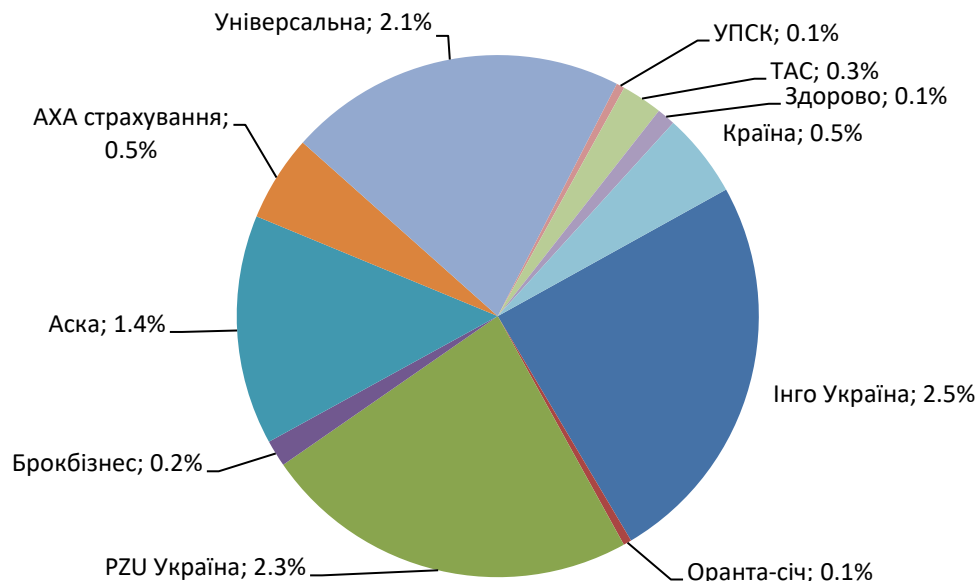
Таблиця 4 (продовження)

Компанія	К-ть договорів	Площа, га	Страхова сума, грн.	Сума премій, грн.	Середня ставка премії, %	Виплати, грн.
Універсальна	165	134 840	990 868 714	33 053 311	3.3%	0
УПСК	4	2 045	7 157 061	337 116	4.7%	0
ТАС	20	3 860	17 921 592	757 243	4.2%	0
Здорово	9	16 479	152 517 879	5 363 203	3.5%	0
Країна	41	15 733	154 513 134	6 330 023	4.1%	0
Загалом	787	675 562	5 808 855 225	155 966 624	2.7%	9 982 065

За кількістю укладених договорів першість належить страховій компанії «Інго Україна» (193 договори, що складає 24.5% від загальної кількості). За нею йдуть «PZU Україна» (184 договори, або 23.4%), «Універсальна» (165 договорів, або 21.0%) та «Аска» (112 договорів, або 14.2%).

Діаграма 2

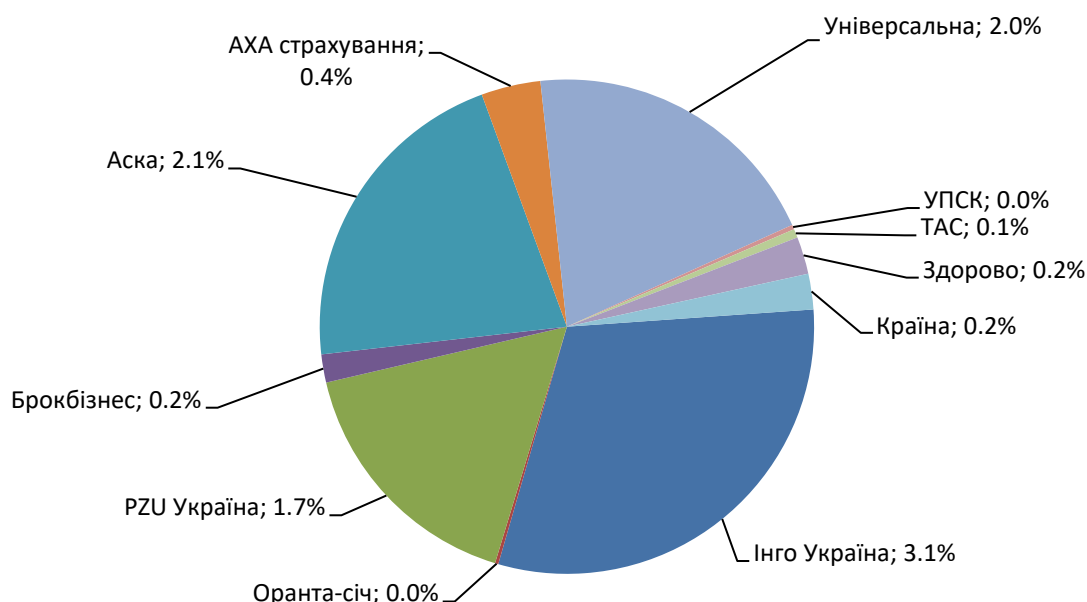
Відсоток укладених договорів, 2016 р.

За об'ємом застрахованої площі лідери ринку розташувалися в такому порядку: «Інго Україна» (206.7 тис. га, 30.6%), «Аска» (143.2 тис.га, або 21.2%), «Універсальна» (134.8 тис. га, або 20.0%) та «PZU Україна» (112.6 тис. га, або 16.7%).

Діаграма 3

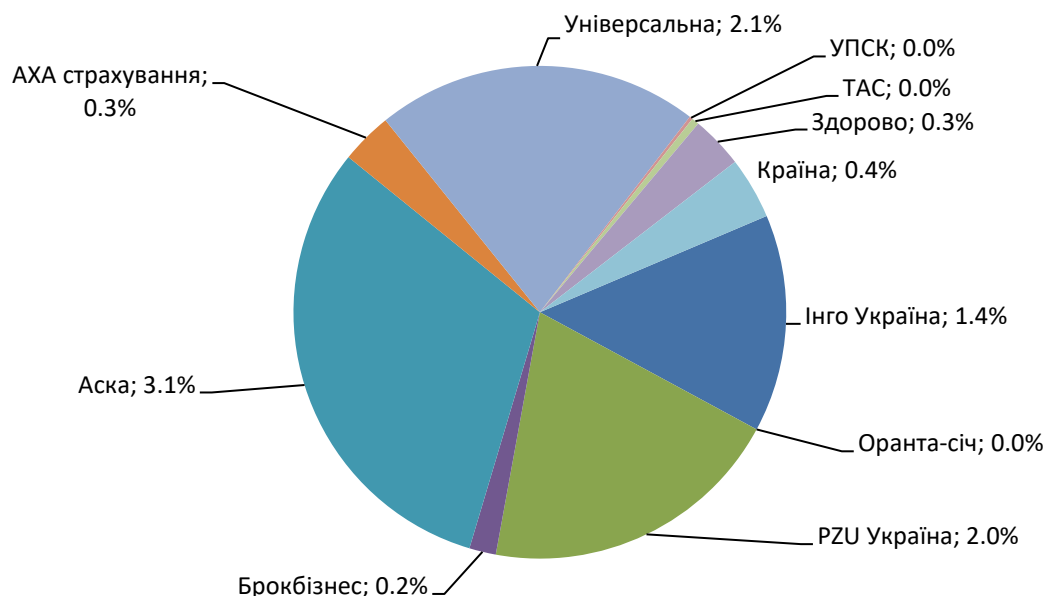
Відсоток застрахованої площі, 2016 р.

Найбільший об'єм страхових премій збрала страхова компанія «Аска» (48.7 млн. грн., або 31.2%). За нею йдуть страхові компанії «Універсальна» (33.1 млн. грн., або 21.2%), «РЗУ Україна» (31.2 млн. грн., або 20.0%), «Інго Україна» (22.3 млн. грн., або 14.3%),

Діаграма 4

Відсоток страхових премій, 2016 р.

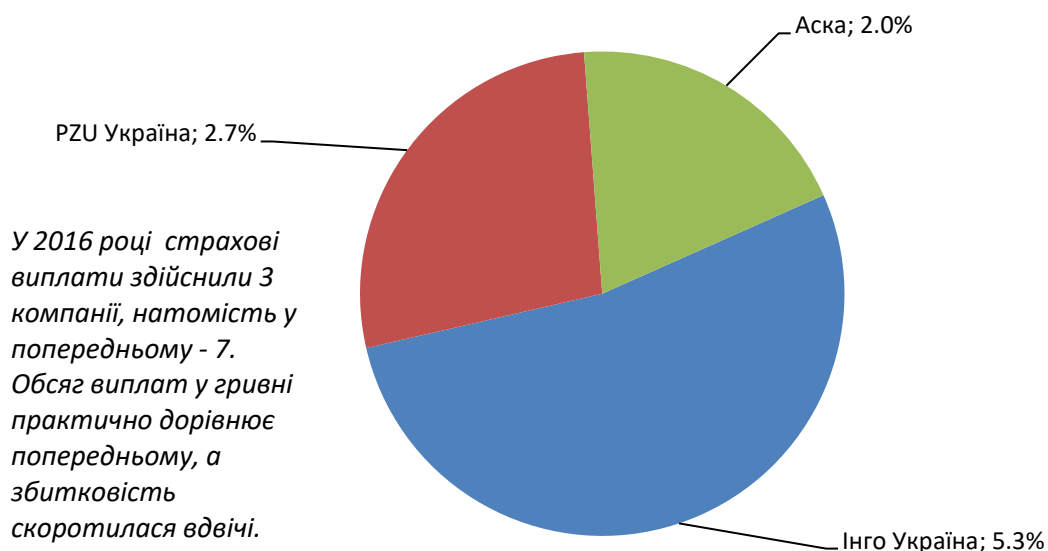

У 2016 андерайтинговому році страхові виплати за договорами аграрного страхування здійснили 3 страхові компанії (див. Таблицю 5). За цим показником вони розташувалися в такому порядку: «Інго Україна» (5.3 млн. грн., або 53.1% від усього

об'єму виплат). Другою за об'ємом виплат стала компанія «PZU Україна» (2.7 млн. грн., або 27.4%) та «Аска» (1.9 млн. грн., або 19.5%).

Діаграма 5

Відсоток здійснених виплат, 2016 р.

Таблиця 5

Рівень виплат страхових компаній у 2016-му андеррайтинговому році

Компанія	Сума виплат (зима), грн.	Сума виплат (весна-літо), грн.	Сума виплат загальна, грн.	Частка у виплатах по ринку, %	Збитковість, %
Інго Україна	5 296 557		5 296 557	53.1%	23.8%
PZU Україна	595 509	2 140 019	2 735 528	27.4%	8.8%
Аска		1 949 979	1 949 979	19.5%	4.0%
Загалом/середня	5 892 067	4 089 998	9 982 065	100%	6.4%

Згідно з даними, доступними для дослідження на вересень 2016 року, середній рівень виплат страхових компаній у 2016 андеррайтинговому році склав 6.4%, зокрема, 15.4% за результатами перезимівлі та 3.5% - за весняно-літній період. Проте, слід враховувати, що до кінця року збитковість за весняно-літній період ще може бути скоригована у бік підвищення, оскільки (1) на момент проведення дослідження цикл вирощування деяких культур, що були застраховані на весняно-літній період, ще не завершений і (2) залишилися заявки на відшкодування, процедура розгляду яких ще триває. Остаточна цифра страхових виплат у 2016 андеррайтинговому році буде наведена у наступному дослідженні, що буде проведено на початку 2017 року. Однак

вже зараз можна сказати, що збитковість за період перезимівлі є нижчою за минулорічну більше ніж вдвічі (у 2015 році збитковість за зимовими ризиками склала 37.5%).

3.4. Дані за сільськогосподарськими культурами

У 2016-му андерайтинговому році (зима 2015-2016 та весна-літо 2016 року) здійснювалося страхування 16 видів сільськогосподарських культур. Показники страхування за цей період наведені у Таблиці 6.

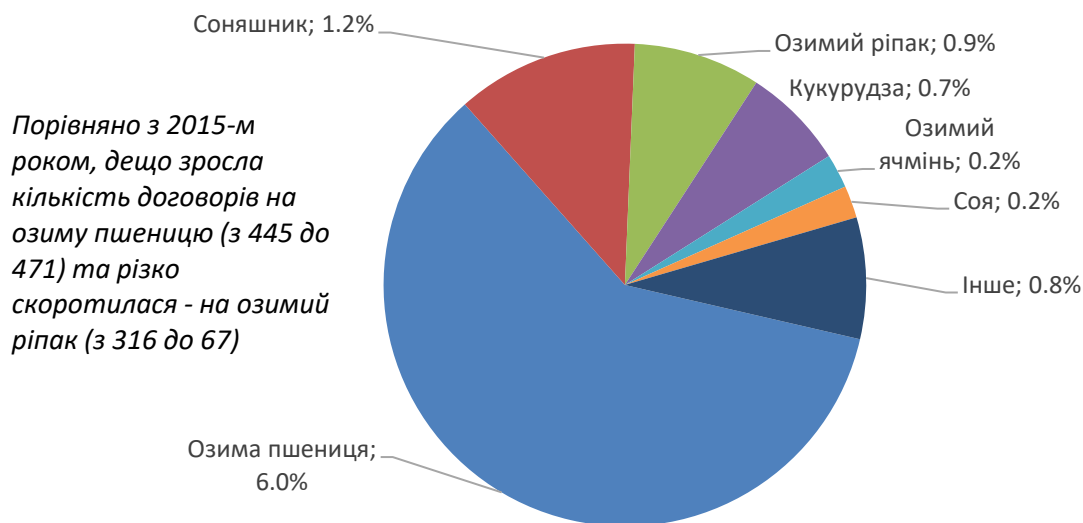
Таблиця 6

Зведені дані за с/г культурами за 2016 андерайтинговий рік

Культура	К-ть договорів	Площа, га	Страхова сума, грн.	Сума премій, грн.	Середня ставка премії, %	Сума премій на гектар, грн./га
Озима пшениця	471	481 065	2 796 562 761	100 744 746	3.6%	209
Озимий ячмінь	18	7 779	30 260 437	890 871	2.9%	115
Озимий ріпак	67	27 488	187 942 347	5 590 735	3.0%	203
Озиме жито	9	1 727	8 435 531	288 375	3.4%	167
Соняшник	96	72 120	1 098 008 973	19 289 745	1.8%	267
Кукурудза	54	34 529	524 967 271	4 216 230	0.8%	122
Цукровий буряк	8	14 075	357 416 393	5 839 210	1.6%	415
Ярий ячмінь	11	2 348	31 877 714	539 037	1.7%	230
Яра пшениця	6	4 825	90 788 003	2 118 891	2.3%	439
Горох	5	872	20 694 930	476 117	2.3%	546
Сади, овочі, виноградники	1	43	3 720 000	37 200	1.0%	871
Соя	17	15 965	446 539 816	10 243 245	2.3%	642
Гречка	8	2 129	32 172 391	1 205 508	3.7%	566
Льон	6	2 824	38 654 000	966 350	2.5%	342
Гарбуз	8	6 778	116 716 299	2 917 907	2.5%	430
Квасоля	2	996	24 098 360	602 459	2.5%	605
Усього	787	675 562	5 808 855 225	155 966 624	2.7%	231

Найбільше договорів було укладено на страхування озимої пшениці (471 договір, або 59.8%). На другому місці соняшник (96 договорів, або 12.2%). Далі йдуть озимий ріпак (67 договорів, або 8.5%), кукурудза (54 договори, або 6.9%), озимий ячмінь (18 договорів, або 2.3%) та соя (17 договорів, або 2.2%).

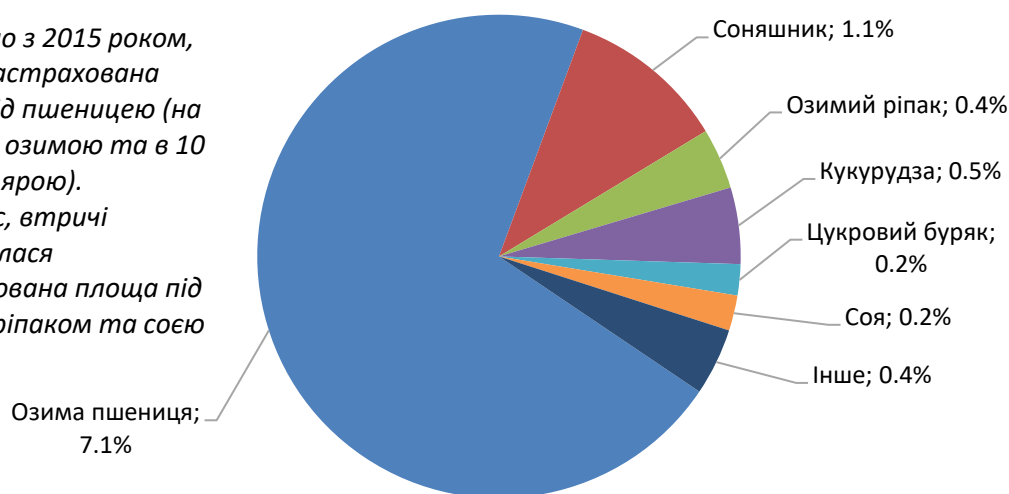
Відсоток договорів, 2016 р.

Найбільше площ було застраховано також під озимою пшеницею (481.1 тис. га, або 71.2%). Далі в бік зменшення йдуть: соняшник (72.1 тис. га, або 10.7%), кукурудза (34.5 тис. га, або 5.1%), озимий ріпак (27.5 тис. га, або 4.1%), соя (16.0 тис. га, або 2.4%) та цукровий буряк (14.1 тис. га, або 2.1%).

Відсоток застрахованої площі, 2016 р.

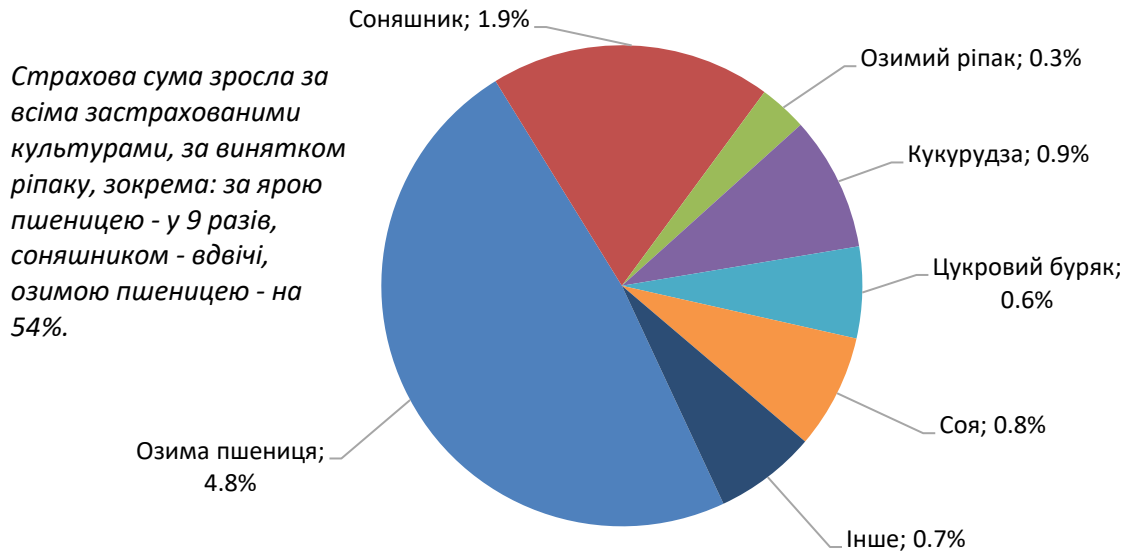
Порівняно з 2015 роком, зросла застрахована площа під пшеницею (на 20% - під озимою та в 10 разів під ярою). Водночас, втричі скоротилася застрахована площа під озимим ріпаком та соєю

Обсяг страхової відповідальності за сільськогосподарськими культурами розподілився таким чином (див. Діаграму 8): першість посідають договори зі страхування озимої пшениці (2,796.6 млн. грн., або 48.1%), далі йдуть: соняшник (1,098.0 млн. грн., або 18.9%), кукурудза (525.0 млн. грн., або 9.0%), соя (446.5 млн. грн., або 7.7%), цукровий буряк (357.4 млн. грн., або 6.2%) та озимий ріпак (187.9 млн. грн., або 3.2%).

Діаграма 8

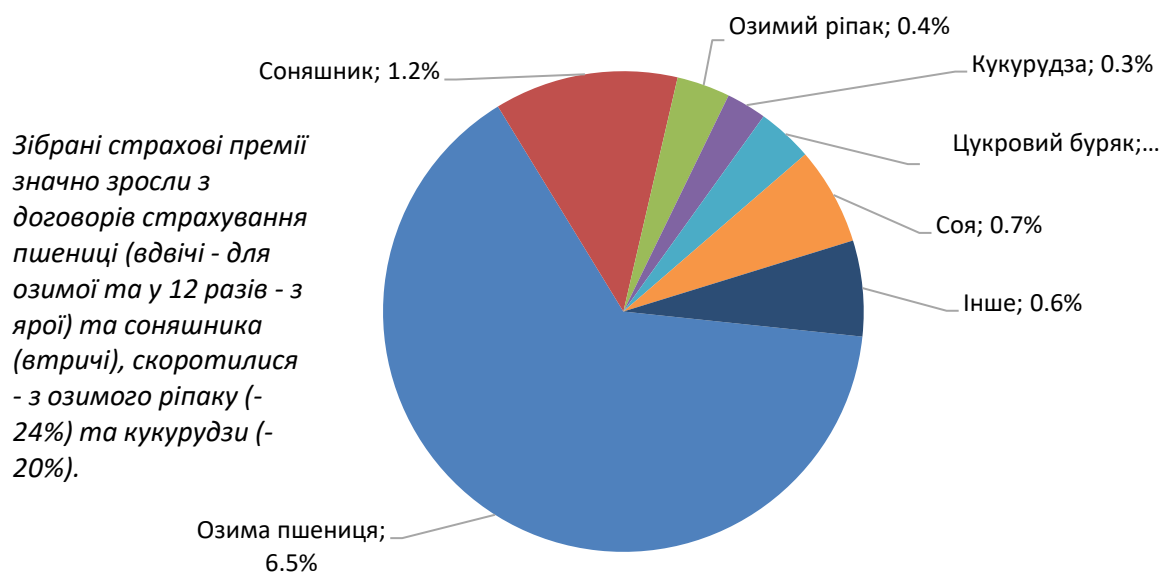
Відсоток страхової суми, 2016 р.

Найбільше страхових премій було зібрано за договорами страхування озимої пшениці (100.7 млн. грн., або 64.6% від усіх зібраних з ринку премій). Далі йдуть: соняшник (19.3 млн. грн., або 12.4%), соя (10.2 млн. грн., або 6.6%), цукровий буряк (5.8 млн. грн., або 3.7%), озимий ріпак (5.6 млн. грн., або 3.6%) та кукурудза (4.2 млн. грн., або 2.7%). Всі дані представлені на діаграмі 9.

Діаграма 9

Відсоток страхової премії, 2016 р.

Страхові виплати у 2016-му андерайтинговому році були здійснені за трьома культурами: озимою пшеницею (6 млн. 590 тис. грн., або 66% від усього обсягу виплат), озимим ріпаком (3 млн. 146 тис. грн, або 31.5%) та горохом (247 тис. грн., або 2.5%). Ці дані, а також збитковість договорів страхування за сільськогосподарськими культурами наведена у Таблиці 7.

Діаграма 10

Відсоток у страхових виплатах, 2016 р.

Таблиця 7

Рівень виплат за страховими культурами у 2016-му андеррайтинговому році

Культура	Сума виплат, грн.	Частка у виплатах по ринку, %	Збитковість за культурою, %
Озима пшениця	6 589 766	66.0%	6.5%
Озимий ріпак	3 145 788	31.5%	56.3%
Горох	246 510	2.5%	51.8%
Загалом/середня	9 982 065	100.0%	6.4%

3.5.Страхові продукти

Загальна інформація за типами страхових продуктів, які страхові компанії використовували у 2016-му андеррайтинговому році, наведена у таблиці 8, а дані, що стосуються окремо зимового та весняно-літнього періоду – відповідно, у таблицях 8-а та 8-б.

Таблиця 8

Дані за продуктами страхування с/г культур у 2016 році

Програма	Частка договорів	Частка застрахованої площі	Частка страхової суми	Частка зібраних премій
Повна загибель	35.7%	39.2%	13.6%	19.6%
Поіменовані ризики	34.1%	30.4%	60.8%	40.7%
Інші	23.4%	18.7%	23.9%	31.5%
Часткова та повна загибель + весняні заморозки	3.3%	10.5%	1.4%	1.6%
Повна загибель + весняні заморозки	2.8%	0.8%	0.1%	6.3%
Продукт МФК "Страхування озимих культур на весь цикл виробництва"	0.6%	0.3%	0.1%	0.2%
Багаторічні насадження	0.1%	0.01%	0.1%	0.02%
Загалом	100%	100%	100%	100%

Як бачимо, основним типом договору на зимовий період залишається страхування від повної загибелі, договори такого типу складають 84.3% від загальної кількості договорів, що були укладені на зимовий період. Ще 14.4% складають договори, які є комбінацією страхування від повної загибелі та додаткового покриття (страхування від

весняних заморозків). І лише 1.3% - це договори страхування врожаю озимих культур на весь цикл виробництва.

Таблиця 8-а

**Дані за продуктами страхування с/г культур
на зимовий період 2015-2016 р.р.**

Програма	Частка договорів	Частка застрахованої площі	Частка страхової суми	Частка зібраних премій
Повна загибель	84.3%	77.2%	89.0%	70.6%
Часткова та повна загибель + весняні заморозки	7.7%	20.6%	9.4%	5.9%
Повна загибель + весняні заморозки	6.7%	1.6%	0.8%	22.7%
Продукт МФК "Страхування врожаю озимих культур на весь цикл виробництва"	1.3%	0.6%	0.8%	0.7%
Загалом	100%	100%	100%	100%

На весняно-літній період переважно укладають договори страхування від поіменованих ризиків (59.2% від загальної кількості). Але значну частку складають також договори, які страхові компанії зарахували до категорії «інші» (40.5%). Опитування показало, що більшість договорів, що були віднесені до цієї категорії, - договори мультиризикового страхування (страхування майбутнього врожаю або страхування посівів до збирання).

Таблиця 8-б

**Дані за продуктами страхування с/г культур
на весняно-літній період 2016 року**

Програма	Частка договорів	Частка застрахованої площі	Частка страхової суми	Частка зібраних премій
Поіменовані ризики	59.2%	61.9%	71.8%	56.3%
Інші	40.5%	38.1%	28.2%	43.6%
Багаторічні насадження	0.2%	0.01%	0.08%	0.03%
Загалом	100%	100%	100%	100%

3.6.Участь страхових компаній у програмах фінансування сільгоспвиробників

У Таблиці 9 наведена інформація щодо участі страхових компаній у програмах фінансування сільгоспвиробників у 2016 андерайтинговому році. Як видно з таблиці, договори, укладені в рамках участі страхових компаній у програмах Аграрного фонду та Державної продовольчо-зернової корпорації України (ДПЗКУ), складають 32.9% від усіх укладених договорів, що на 9 процентних пунктів (далі по тексту - п.п.) більше, ніж у минулому андерайтинговому році. Відсоток застрахованої площі збільшився на 7.5 п.п. та склав у 2016 році 25.5% від усіх застрахованих площ. Частка страхової суми за договорами Аграрного фонду та ДПЗКУ у загальній страховій сумі у 2016 році склала 33.9%, що на 14.1 п.п. більше, ніж минулого року. Водночас, частка у преміях скоротилася на 6.5 п.п.(з 51.2% у 2015 році до 44.7% у 2016 році). Нарешті, на 28.1 п.п. зріс, порівняно з минулим періодом, відсоток виплат, які були здійснені за договорами з державною фінансовою підтримкою, він склав у 2016 році 39.0%.

Таблиця 9

Участь у програмах фінансування сільгоспвиробників у 2016 році

Показник	Аграрний фонд	ДПЗКУ	Загалом через програми	Частка у загальному обсязі	Зміна (п.п. до 2015 року)
К-ть договорів	221	34	255	32.9%	+9 п.п.
Застрахована площа, га	160 015	9 179	169 194	25.5%	+7.5 п.п.
Страхова сума, грн.	1 856 150 246	73 201 562	1 929 351 808	33.9%	+14.1 п.п.
Страхові премії, грн.	66 215 276	2 290 510	68 505 785	44.7%	-6.5 п.п.
Сума відшкодування, грн.	3 891 788	0	3 891 788	39.0%	+28.1 п.п.

4. Висновки

1. Показники 2016 андеррайтингового року свідчать про деяке пожвавлення ринку агрострахування та покращення його якісних характеристик, зокрема:
 - У 2016-му андеррайтинговому році відбулося значне зростання обсягу зібраних страхових премій (у тому числі, у доларовому еквіваленті);
 - Загальний обсяг страхових зобов'язань (страхова сума) теж зріс як у гривні, так і в доларах, але на менший відсоток, ніж обсяг страхових премій;
 - Середня ставка премії у 2016 році зросла, порівняно з минулим роком, на 7 процентних пунктів та склала 2.7%;
 - Рівень виплат у 2016 році є нижчим за минулорічний. Остаточні результати весняно-літнього сезону ще можуть бути скориговані до кінця року, проте вже відомо, що збитковість за період перезимівлі є нижчою за минулорічну більше ніж вдвічі. Це можна пояснити двома чинниками: (1) умови перезимівлі 2015-2016 р.р. загалом були кращими, ніж у 2014-2015 р.р., і (2) страхові компанії краще оцінюють ризики при прийнятті на страхування. Так, наприклад, у 2016 році відбулося значне скорочення частки озимого ріпаку у страховому портфелі, і саме ця культура виявилася найбільш збитковою.
2. Як і раніше, серед страхових продуктів на ринку домінують договори страхування від повної загибелі на зимовий період та договори страхування від поіменованих ризиків – на весняно-літній період. Водночас, значну частку договорів, укладених на весняно-літній період, складають договори мультиризикового страхування (страхування майбутнього врожаю та страхування посівів до збирання).
3. Страхування, пов'язане з програмами фінансування сільгоспвиробників через Аграрний Фонд та ДПЗКУ продовжує відігравати значну роль (частка цих договорів у загальній кількості навіть зросла у порівнянні з минулим роком на 9 процентних пунктів). Проте, хоч і повільно, але спостерігається наближення параметрів страхування за цими договорами до параметрів страхування за незалежними договорами, що є ознакою поступового формування реальних ринкових умов страхування.

Станом на 01.02.2016 ліцензію на провадження страхової діяльності у формі добровільного страхування сільськогосподарської продукції мають наступні страхові компанії:

№ п/п	Назва страхової компанії
1	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «СТРАХОВІ ГАРАНТІЇ»
2	Приватне акціонерне товариство Євро-Азіатська Страхова компанія «Фініст»
3	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «БРОКБІЗНЕС»
4	Приватне акціонерне товариство «Українська аграрно-Страхова компанія»
5	Приватне акціонерне товариство «Українська Акціонерна Страхова компанія АСКА»
6	Товариство з додатковою відповідальністю «Страхове товариство «ДОМІНАНТА»
7	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «СТАТУС»
8	Публічне акціонерне товариство «Страхова компанія «Оранта-Січ»
9	Приватне акціонерне товариство «Акціонерна Страхова компанія «ІНГО Україна»
10	Товариство з додатковою відповідальністю «Страхова компанія «АГРОПОЛІС»
11	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «ПЗУ УКРАЇНА»
12	Товариство з додатковою відповідальністю «Страхова компанія «ДОМІНАНТ»
13	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «ПРОВІДНА»
14	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «ЮНІСОН-ГАРАНТ»
15	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «АХА СТРАХУВАННЯ»
16	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «АЕЛІТА»
17	Приватне акціонерне товариство «УКРАЇНСЬКА ПОЖЕЖНО - СТРАХОВА КОМПАНІЯ»
18	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «ЗДОРОВО»
19	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «АЛЬФА СТРАХУВАННЯ»
20	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «УКРІНСТРАХ»
21	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «ТЕКОМ»
22	Приватне акціонерне товариство «Страхова група «Ю.БІ.АЙ»
23	Товариство з додатковою відповідальністю «Страхова компанія «Укрфінполіс»
24	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «Універсальна»
25	Приватне акціонерне товариство «Страхове товариство «ІЛЛІЧІВСЬКЕ»
26	Товариство з додатковою відповідальністю «Страхова компанія «ПСК-ЗАХІД»
27	Товариство з додатковою відповідальністю «Страхова компанія «НАДІЙНА»
28	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ»
29	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «УКРАЇНСЬКА СТРАХОВА ГРУПА»
30	Приватне акціонерне товариство «ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СТРАХОВИЙ АЛЬЯНС»
31	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «КРАЇНА»
32	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «ЕТАЛОН»

№ п/п	Назва страхової компанії
33	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «ЕНЕСТРА»
34	Приватне акціонерне товариство «Страхова група «ТАС»
35	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «ВУСО»
36	Приватне акціонерне товариство «Страхове товариство «СТРОЙПОЛІС»
37	Товариство з додатковою відповідальністю «Страхова компанія «ГЛОМТОМ»
38	Приватне акціонерне товариство Страхова компанія «ІНГОССТРАХ»
39	Приватне акціонерне товариство «Страхове товариство "ГАРАНТІЯ»
40	Приватне акціонерне товариство «УКРАЇНСЬКИЙ СТРАХОВИЙ КАПІТАЛ»
41	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «ПЛАНЕТА»
42	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «ГАРАНТ-СИСТЕМА»
43	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія АСКО-ДОНБАС ПІВНІЧНИЙ»
44	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «СТАР-ПОЛІС»
45	Товариство з додатковою відповідальністю «Страхова компанія «НА ВСЯКИЙ ВИПАДОК»
46	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «МИР»
47	Публічне акціонерне товариство «Страхова компанія «МЕГА-ГАРАНТ»

Про Групу Світового Банку

Група Світового Банку – одне з найбільших глобальних джерел фінансування та знань для країн, що розвиваються. До складу Групи входять п'ять інституцій: Міжнародний Банк Реконструкції та Розвитку (IBRD) та Міжнародна Асоціація з Розвитку (IDA), які разом формують Світовий Банк; Міжнародна Фінансова Корпорація (IFC); Багатостороння Агенція Гарантування Інвестицій (MIGA) та Міжнародний Центр Урегулювання Інвестиційних Суперечок (ICSID). Кожна з інституцій грає значну роль у місії боротьби з бідністю та підвищення рівня життя людей в країнах, що розвиваються. Додаткова інформація: www.worldbank.org, www.miga.org та www.ifc.org.

Зовнішньоекономічна програма Міністерства фінансів Австрії підтримує процес розвитку країн Південно-Східної та Східної Європи. Програма має на меті створення сприятливого інвестиційного клімату задля підтримки економічного зростання, створення нових робочих місць та покращення бізнес-середовища. Програма підтримки внутрішніх та зовнішніх інвестицій спрямована на підвищення життєвого рівня населення і досягнення стабільності та процвітання у регіоні. В її основу покладене стимулювання розвитку приватного сектора шляхом збільшення обсягів виробництва, підтримки малого й середнього бізнесу, сприяння надходженню інвестицій та налагодженню партнерських стосунків між австрійськими й місцевими інвесторами.

Угорський Експортно-Імпортний Банк (Ексімбанк) та Угорська Страхова компанія експортних кредитів (МЕХІБ) сфокусовані на наданні угорським експортерам ефективних механізмів фінансування та страхування.

Місія Ексімбанку та МЕХІБу полягає у підтримці вітчизняних підприємств-експортерів та сприянні у збереженні робочих місць, зростанні зайнятості та розширенню експортного потенціалу Угорщини, що є частиною їхньої ролі як одного з інструментів стимулюючої економічної політики. Державний банк Ексімбанк та МЕХІБ виконують в Угорщині завдання експортно-кредитного агентства; вони функціонують у нормативному полі ОЕСР та ЄС і мають за мету сприяння реалізації угорських товарів та послуг на зовнішніх ринках. Банк і страхова компанія, які працюють в комплексі, виконують свої завдання в рамках спільної організаційної структури, під єдиним керівництвом і загальним брендом з назвою ЕКСІМ.